

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กลุ่มพัฒนากฎหมาย ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข โทร. ๐ ๒๕๔๐ ๔๒๕๖

ที่ สธ ๐๔๔๕.๐๓/

วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

เรื่อง ขอส่งข้อมูลความรู้ (Data Management & Knowledge Management)

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข

ตามตัวชี้วัดที่ ๒.๒ ระดับความสำเร็จของการขับเคลื่อนองค์กรสร้างสุข มิติที่ ๒ การจัดการข้อมูลและความรู้ (Data Management & Knowledge Management) ได้กำหนดให้บุคลากรของกรมอนามัยมีการจัดการความรู้ ซึ่งศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุขได้มอบหมายให้บุคลากรทุกกลุ่มส่งข้อมูลความรู้เพื่อเผยแพร่บนเว็บไซต์ของศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข ทั้งนี้ให้ผ่านการตรวจของคณะกรรมการหมวด ๔ การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ นั้น

คณะกรรมการหมวด ๔ การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ได้รับข้อมูลความรู้ของบุคลากร จากกลุ่มส่งเสริมการใช้กฎหมาย จำนวน ๗ เรื่อง กลุ่มพัฒนากฎหมาย จำนวน ๖ เรื่อง กลุ่มบริหารยุทธศาสตร์ จำนวน ๑ เรื่อง และจากนางวาสนา ปะสังคานนท์ จำนวน ๑ เรื่อง รวมจำนวน ๑๕ เรื่อง โดยคณะกรรมการหมวด ๔ การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ได้ทำการตรวจข้อมูลความรู้เรียบร้อยแล้ว รายละเอียดตามที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หากเห็นชอบขอได้โปรดอนุมัติให้เผยแพร่บนเว็บไซต์ของศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุขต่อไปด้วย จะเป็นพระคุณ

(นางสาวพรรณวาท อุดมผล)

นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

ประธานคณะกรรมการหมวด ๔

การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้

อนุมัติ

(นางสาวอำพร บุศรีชัย)

นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ

ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข

บันทึกข้อความ

กลุ่มพัฒนานโยบาย
เลขรับ 133/2563
วันที่ 31 ธ.ค. 63
เวลา 16.22 น.

ส่วนราชการ กลุ่มส่งเสริมการใช้กฎหมาย โทร. ๐ ๒๕๕๐ ๔๒๕๒

ที่ สธ.๐๙๔๕.๐๔/๒๙

วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเผยแพร่ข้อมูลความรู้

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข (ผ่านคณะกรรมการ PMQA หมวด ๔)

ตามตัวชี้วัดที่ ๒.๒ ระดับความสำเร็จของการขับเคลื่อนองค์กรสร้างสุข มิติที่ ๒ การจัดการข้อมูลและความรู้ (Data Management & Knowledge Management) โดยได้มีการกำหนดให้บุคลากรของกรมอนามัยมีการจัดการความรู้ ซึ่งศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุขได้มอบหมายให้บุคลากรทุกกลุ่มส่งข้อมูลความรู้เพื่อเผยแพร่บนเว็บไซต์ของศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข นั้น

กลุ่มส่งเสริมการใช้กฎหมาย ได้ดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายเรียบร้อยแล้ว จึงขอส่งข้อมูลความรู้ของบุคลากร จำนวน ๗ เรื่อง รายละเอียดตามที่แนบมา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หากเห็นชอบขอได้โปรดอนุมัติให้เผยแพร่บนเว็บไซต์ของศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุขต่อไปด้วย จะเป็นพระคุณ

(นางสาวสุกญา คุณวโรตม์)

นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมการใช้กฎหมาย

อนุมัติ

(นางสาวอำพร บุตรังษ์)

นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข

การใช้มาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ในการจัดการปัญหาเหตุรำคาญจากฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM_{2.5}

นายพลกร จินตนาวิวัฒน์
ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข

มลพิษทางอากาศ คือ การปนเปื้อนของสารเคมี สารประกอบทางกายภาพ และสารทางชีววิทยา ในสิ่งแวดล้อม จนก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของชั้นบรรยากาศ ส่วนใหญ่มักเกิดจากการเผาผลาญของเครื่องยนต์ ยานพาหนะ การทำอุตสาหกรรม หรือแม้แต่ไฟฟ้า โดยสารในมลพิษทางอากาศที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์ เช่น PM_{2.5}, PM₁₀, O₃, CO, NO₂ และ SO₂ เป็นต้น มลพิษทางอากาศแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ มลพิษทางอากาศภายในอาคาร และมลพิษทางอากาศภายนอกอาคาร¹ ปัญหามลพิษทางอากาศเป็นปัญหาทางสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ และมีผลกระทบต่อสุขภาพเป็นบริเวณกว้าง กรมควบคุมมลพิษได้พัฒนาการวัดค่ามลพิษทางอากาศขึ้น โดยเรียกว่า “ดัชนีคุณภาพอากาศ (Air Quality Index : AQI)” ซึ่งเป็นการรายงานข้อมูลคุณภาพอากาศในรูปแบบที่ง่ายต่อความเข้าใจของประชาชนทั่วไป เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนได้รับทราบถึงสถานการณ์มลพิษทางอากาศในแต่ละพื้นที่ว่าอยู่ในระดับใด มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยหรือไม่ ดัชนีคุณภาพอากาศ 1 ค่า ใช้เป็นตัวแทนค่าความเข้มข้นของสารมลพิษทางอากาศ 6 ชนิด ได้แก่ PM_{2.5}, PM₁₀, O₃, CO, NO₂ และ SO₂ ดัชนีคุณภาพอากาศของประเทศไทยแบ่งเป็น 5 ระดับ โดยมีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 201 ขึ้นไป หากดัชนีคุณภาพอากาศมีค่าสูงเกินกว่า 100 แสดงว่าค่าความเข้มข้นของมลพิษทางอากาศมีค่าเกินมาตรฐานและคุณภาพอากาศในวันนั้นจะเริ่มมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน² ในช่วง 2 – 3 ปีที่ผ่านมา มลพิษทางอากาศที่ประชาชนให้ความสนใจมากที่สุด คือ ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM_{2.5}) เนื่องจากเกิดปัญหามลพิษขึ้นในหลายพื้นที่โดยเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และมีรายงานผลการตรวจวัดค่ามลพิษทางอากาศที่เกินค่ามาตรฐานหลายวัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงพยายามที่จะควบคุมปัญหาดังกล่าวโดยอาศัยมาตรการหลาย ๆ ด้าน เช่น การณรงค์ขอความร่วมมือจากทั้งผู้ประกอบการอุตสาหกรรม เกษตรกร และประชาชน ร่วมกับการบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศ ซึ่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ก็เป็นหนึ่งในกฎหมายที่สามารถใช้ในการควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศได้

ในการใช้มาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขในการควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศจะต้องเข้าใจเจตนารมณ์ของกฎหมาย รวมทั้งโครงสร้างกลไกและอำนาจหน้าที่ที่บัญญัติในกฎหมายว่า มีขอบเขตน้อยเพียงใด โดยกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขมีเจตนาในการคุ้มครองสิทธิทางสุขภาพของประชาชนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสม และอาศัยหลักการกระจายอำนาจให้แก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นในการควบคุมสถานประกอบการ หรือการกระทำใด ๆ ที่อาจเป็นเหตุให้เสื่อมหรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพและการดำรงชีพของมนุษย์ เช่น โรคระบบทางเดินหายใจ ภูมิแพ้ หอบหืด โรคระบบหลอดเลือดและหัวใจ หัวใจล้มเหลว กล้ามเนื้อหัวใจตาย เส้นเลือดในสมองตีบ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการควบคุมการประกอบกิจการ กิจกรรมหรือหรือการกระทำต่าง ๆ ให้ปฏิบัติถูกต้องด้วย

¹ สืบค้นจาก

<https://www.pobpad.com/%E0%B8%A1%E0%B8%A5%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B8%A9%E0%B8%97%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%AD%E0%B8%B2%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A8-%E0%B8%AD%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%97%E0%B8%B5>, วันที่ 29 มกราคม 2563.

² สืบค้นจาก http://air4thai.pcd.go.th/webV2/aqi_info.php, วันที่ 29 มกราคม 2563.

สุลักษณะหรือเป็นไปตามเกณฑ์ มาตรฐานทางวิชาการ มาตรการทางด้านกฎหมายจึงกลายเป็นมาตรการที่จำเป็น เจ้าพนักงานท้องถิ่นก็สามารถใช้อำนาจในการควบคุมได้ **มาตรการตามกฎหมายว่าด้วยสาธารณสุขในการควบคุมเหตุรำคาญ** สามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ (1) มาตรการสำหรับกรณีที่แหล่งกำเนิดเหตุรำคาญนั้น ไม่ได้เป็นกิจการที่ต้องขอรับใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข (ควบคุมโดยใช้มาตรการด้านเหตุรำคาญ) และ (2) มาตรการสำหรับกรณีที่แหล่งกำเนิดเหตุรำคาญนั้น เป็นกิจการที่ต้องขอรับใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข (ควบคุมโดยการออกข้อบัญญัติท้องถิ่น)

(1) มาตรการด้านเหตุรำคาญ³

กรณีที่เป็นเหตุรำคาญโดยทั่วไป

1. กรณีแหล่งกำเนิดฝุ่นเป็นที่สาธารณะ เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจตามมาตรา 27 วรรคหนึ่ง ในการออกคำสั่งเป็นหนังสือให้แก่ผู้ที่ก่อให้เกิดฝุ่นนั้น
2. กรณีแหล่งกำเนิดอยู่ในที่เอกชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจตามมาตรา 28 วรรคหนึ่ง ในการออกคำสั่งเป็นหนังสือให้แก่เจ้าของสถานที่เอกชนนั้นให้ดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง แหล่งกำเนิดฝุ่น

กรณีที่เหตุรำคาญนั้นอาจกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ที่เหมาะสมหรืออาจเป็นอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพ

1. ในกรณีร้ายแรง อธิบดีกรมอนามัยมีอำนาจตามมาตรา 8 ในการออกคำสั่งเป็นหนังสือแก่ผู้ก่อเหตุนั้น ให้ระงับการดำเนินการที่ก่อให้เกิดฝุ่นตามที่เห็นสมควร
2. ในกรณีร้ายแรง เจ้าพนักงานสาธารณสุขมีอำนาจตามมาตรา 46 วรรคสองในการออกคำสั่งเป็นวาจา หรือหนังสือแก่ผู้ก่อเหตุนั้นให้ระงับการดำเนินการที่ก่อให้เกิดฝุ่นตามที่เห็นสมควร แล้วจึงแจ้ง ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบ

กรณีที่แหล่งกำเนิดฝุ่นซึ่งถือว่าเป็นแหล่งกำเนิดเหตุรำคาญนั้น มีหลายแหล่งและเกิดเหตุเป็นบริเวณกว้าง เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถประกาศพื้นที่ควบคุมเหตุรำคาญได้ โดยต้องมีเงื่อนไขครบทั้ง 3

องค์ประกอบ ดังนี้

1. มีแหล่งกำเนิดเหตุรำคาญเกิดขึ้นในพื้นที่นั้น
2. มีแหล่งกำเนิดเหตุรำคาญมากกว่า 1 แหล่ง
3. มีผลกระทบต่อสุขภาพหรือสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมของประชาชนจำนวนมากและครอบคลุมพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง โดยต้องปรากฏลักษณะบ่งชี้ข้อใดอย่างหนึ่ง ดังนี้
 - มีผลกระทบรบกวนความเป็นอยู่ที่เหมาะสมที่คาดว่าจะเกิดมาจากเหตุรำคาญ
 - มีผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพสิ่งแวดล้อมไม่เป็นไปตามมาตรฐาน
 - มีผลประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพที่บ่งชี้ผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน

(2) มาตรการเชิงป้องกันโดยการออกข้อบัญญัติท้องถิ่น

- กรณีกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 32 ในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดประเภทกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสุลักษณะในการควบคุมดูแลสถานประกอบกิจการเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดมลพิษได้

³ คู่มือพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม, สืบค้นจาก http://laws.anamai.moph.go.th/ewt_dl_link.php?nid=2224&filename=5LBook, วันที่ 27 มกราคม 2563.

- กรณีการจัดการมูลฝอย องค์รปกครองส่วนท้องถิ่นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 20 ในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดมาตรการควบคุมการเผาขยะมูลฝอยในที่โล่ง

- กรณีตลาด ร้านอาหาร องค์รปกครองส่วนท้องถิ่นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 40 ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดมาตรการในการควบคุมการปรุงประกอบอาหารที่ก่อให้เกิดควัน ฝุ่นละออง pm 2.5 และหลักเกณฑ์เพื่อควบคุมดูแลให้ดำเนินกิจการถูกสุขลักษณะได้

โดยสรุปแล้ว จากการจัดการความรู้ข้างต้นทำให้เห็นว่ามาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขสามารถนำมาใช้ในการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหามลพิษทางอากาศจากฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM_{2.5}) ได้ และบทวิเคราะห์ดังกล่าวสามารถช่วยให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ในภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขมากขึ้น เพื่อให้สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ ได้รวบรวมและเรียบเรียงเนื้อหา แล้วจัดทำเป็นสื่อ Infographic ที่เข้าใจง่ายโดยเผยแพร่ผ่านช่องทางต่าง ๆ รวมทั้งได้จัดทำผังกระบวนการใช้มาตรการกฎหมาย และเผยแพร่ตัวอย่างการออกประกาศพื้นที่เหตุรำคาญ นอกจากนี้ยังสามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ เว็บไซต์ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข [http://laws.anamai.moph.go.th/ewtadmin/ewt/laws/download/website2559/committee_2/P/M2.5_\(3\).pdf](http://laws.anamai.moph.go.th/ewtadmin/ewt/laws/download/website2559/committee_2/P/M2.5_(3).pdf) หรือสแกนได้ที่ QR Code นี้

